

Scheelova kometa

Laktát – posel špatných zpráv?

Dušan Merta

IKE
M

COLOURS of Sepsis 2019, OSTRAVA!!!

Carl Wilhelm Scheele.

CARL WILHELM SCHEELE

1742 – 1786

---

¹Kompanje et al. 2007; Wikipedia contributors 2019.

Carl Wilhelm Scheele.

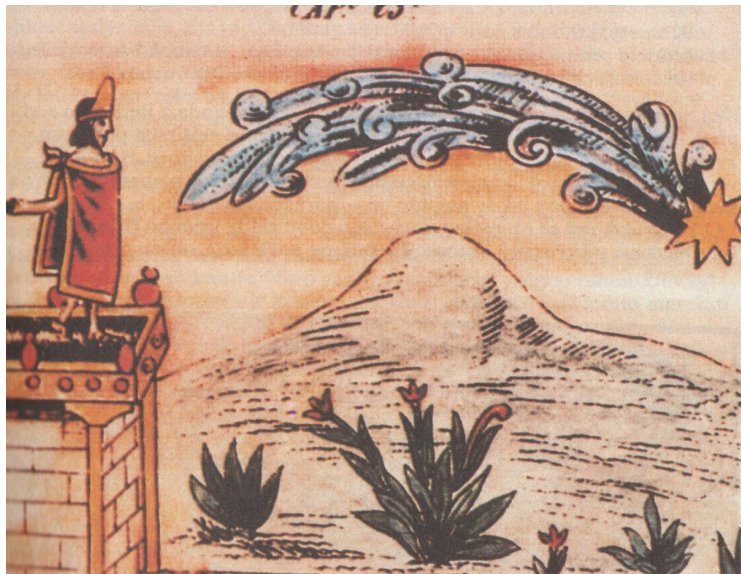
CARL WILHELM SCHEELER
1742 – 1786

JOHAN JOSEPH SCHERER
1814 – 1869

---

¹Kompanje et al. 2007; Wikipedia contributors 2019.

C. K. STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ
V PRAZE
1. R. 1903
K. K. STAATSMINISTERIUM

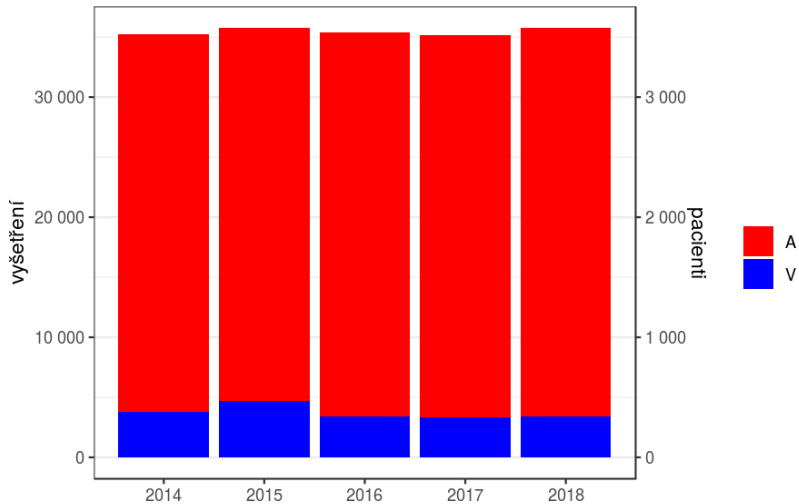
J. 30

**Až přijde kometa
a praštilo do světa.**

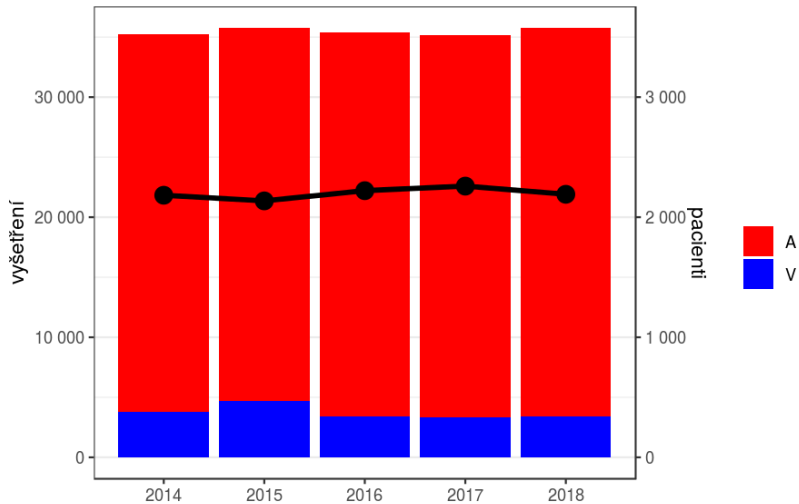
Handwritten signature
519/H

Soubor vyšetření

Soubor vyšetření

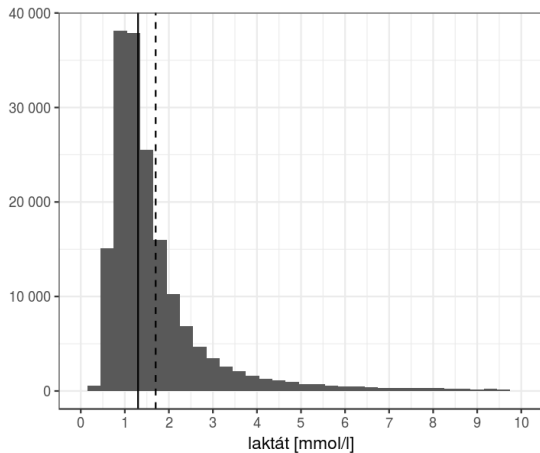

- 5 let (2014 – 2018)
- 10 496 pacientů
  - 435 zemřelo (4,1 %)
- 11 924 hospitalizací
  - exitus 3,6 %
- 177 359 jednotlivých vyšetření
  - arterie: 158 761
  - vena: 18 598

  - kardo: 111 072
  - ostatní: 66 287

Soubor vyšetření

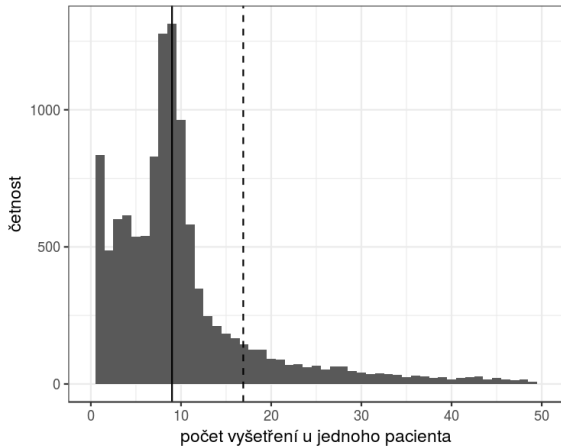
Laktát

medián	1,3
průměr	1,9
max	30
sd	2,2

Kniha rekordů IKEM

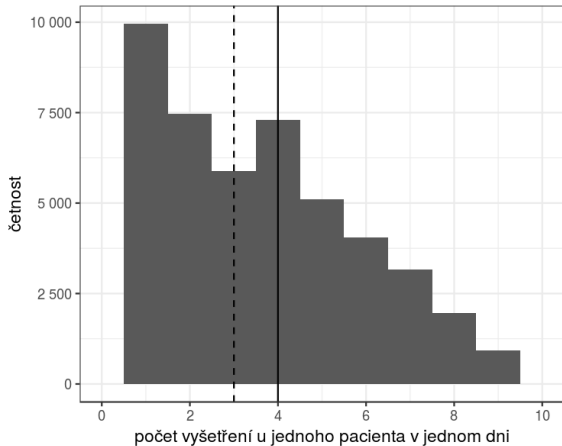
Počet vyšetření u jednoho pacienta (za celou hospitalizaci)

medián	9
modus	9
průměr	14,9
max	485

Kniha rekordů IKEM

Počet vyšetření u jednoho pacienta (za den)

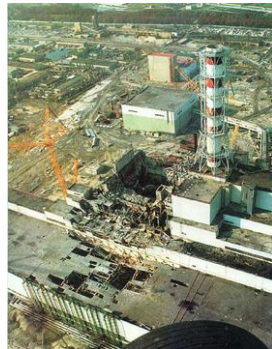

medián	4
průměr	3,7
max	26

---

³Wikipedia contributors 2019.

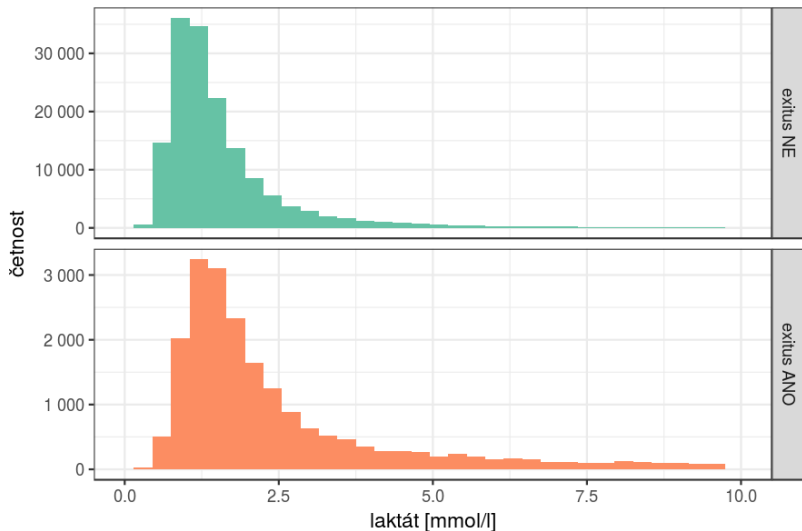

---

³Wikipedia contributors 2019.

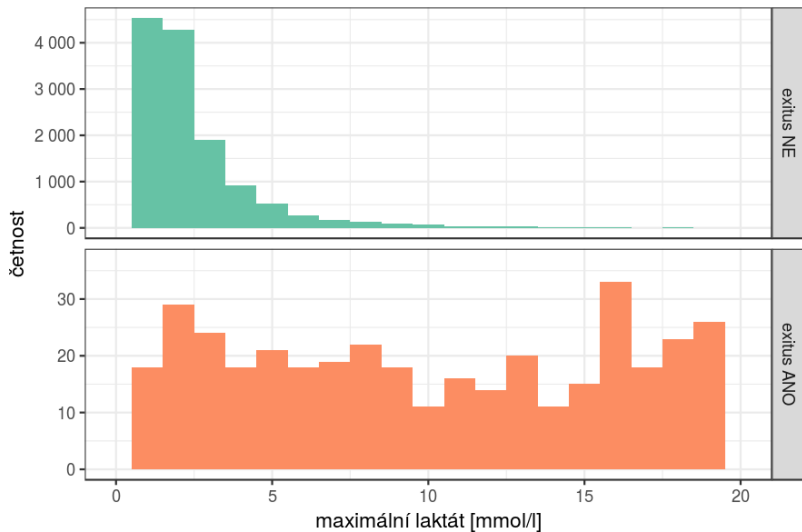
Vztah laktátu k mortalitě

IKEM, 2014 – 2018

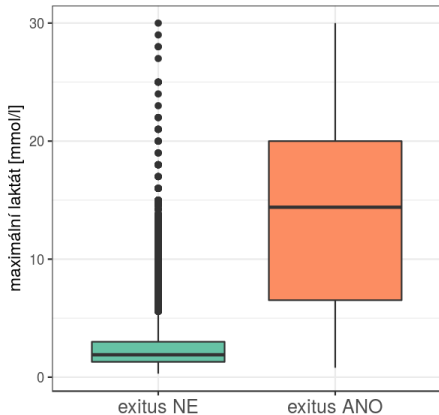
Vztah laktátu k mortalitě

IKEM, 2014 – 2018

Vztah laktátu k mortalitě

IKEM, 2014 – 2018

exitus	průměr	medián
ano	13,7	14,4
ne	2,6	1,9

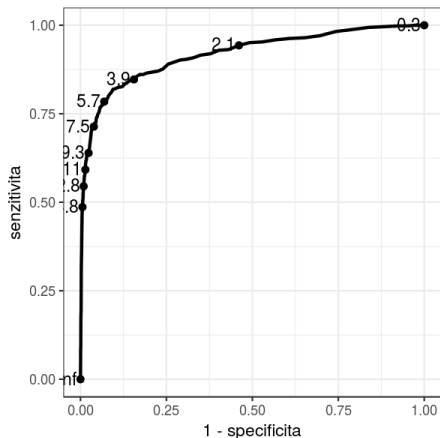
■ $p < 0,001$

■ *Mann-Whitney test*

Vztah laktátu k mortalitě

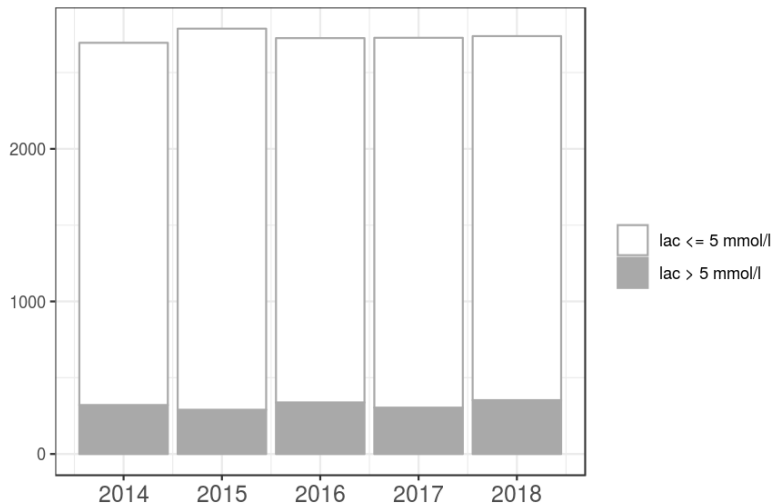
IKEM, 2014 – 2018

- $AUC = 0,92$
- $\text{laktát}_{max} > 5\text{mmol/l}$
- OR: 43,3
(95 % CI: 34,4 – 54,5)

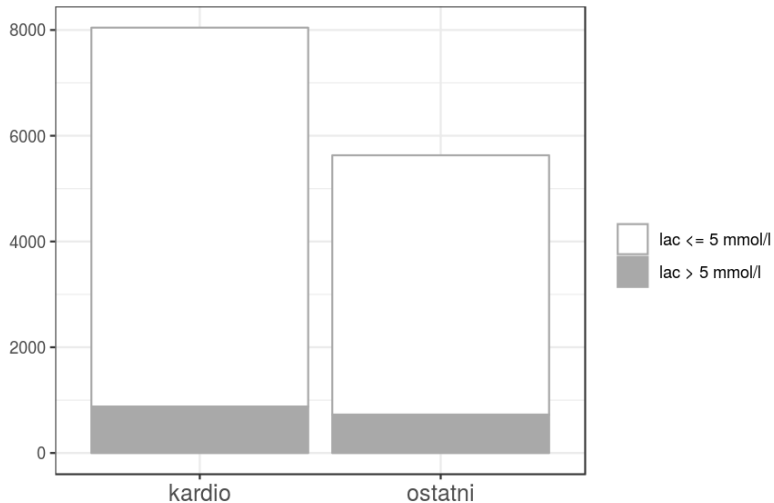
Vztah laktátu k mortalitě

IKEM, 2014 – 2018

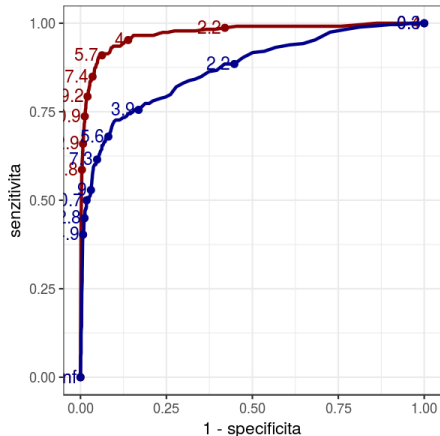
Vztah laktátu k mortalitě

IKEM, 2014 – 2018, PODLE ODDĚLENÍ

Vztah laktátu k mortalitě

IKEM, 2014 – 2018, PODLE ODDĚLENÍ

kardio, ostatní

■ AUC

■ 0,97

■ 0,87

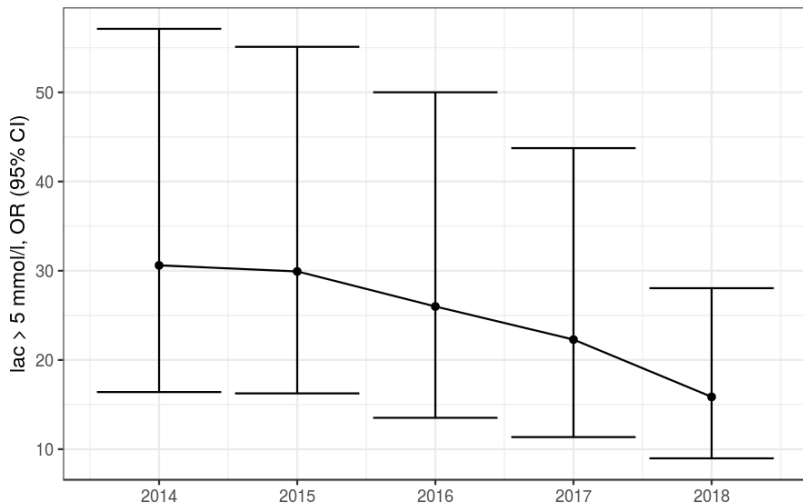
■ laktát_{max} > 5mmol/l
OR (95% CI)

■ 120,3 (74,8 – 93,6)

■ 24,0 (18,1 – 31,6)

Vztah laktátu k mortalitě

KARIP IKEM, 2014 – 2018

- laktátová *clearance*
  - problém názvu

Clearance

$$(clearance) = \Delta \dot{lac}_i = - \frac{lac_{i+1} - lac_i}{t_{i+1} - t_i}$$

- laktátová *clearance*
  - problém názvu

Clearance

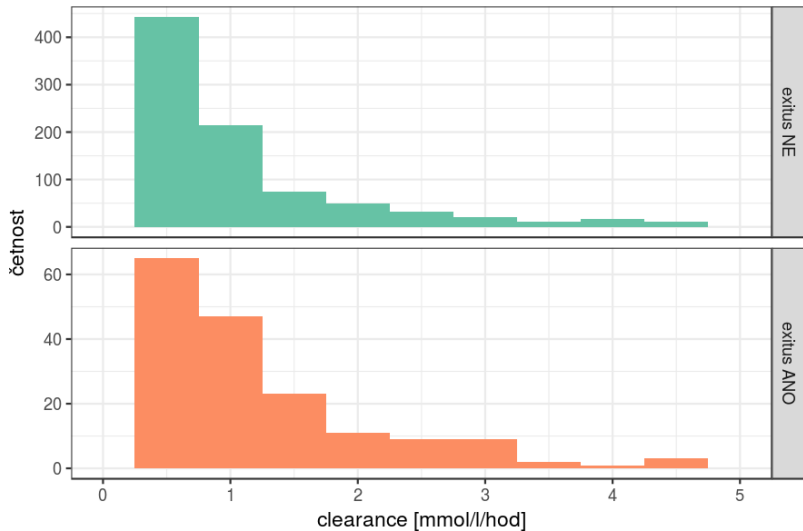
$$(clearance\% = \Delta \dot{lac}_i\% = - \frac{lac_{i+1} - lac_i}{t_{i+1} - t_i} / lac_i \cdot 100\%$$

- clearance v situaci, kdy laktát $> 5 \text{ mmol/l}$
  - přeživší: 1 152
  - exitus: 240

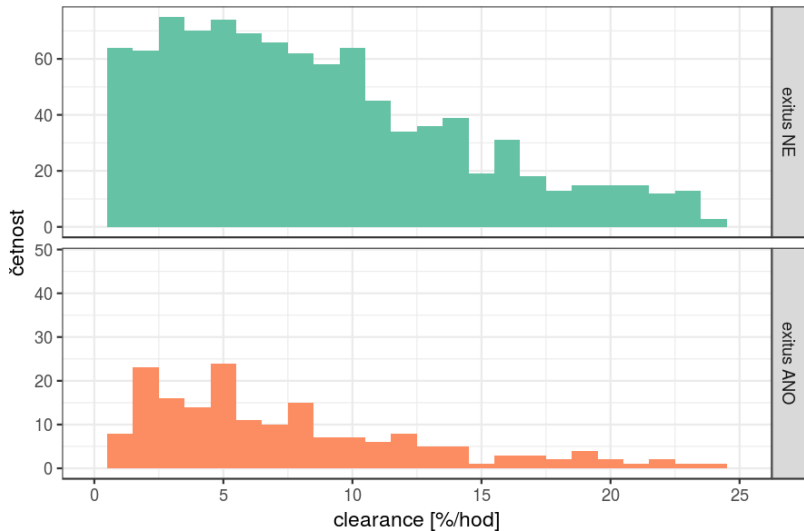
Dynamika laktátu

IKEM, 2014 – 2018

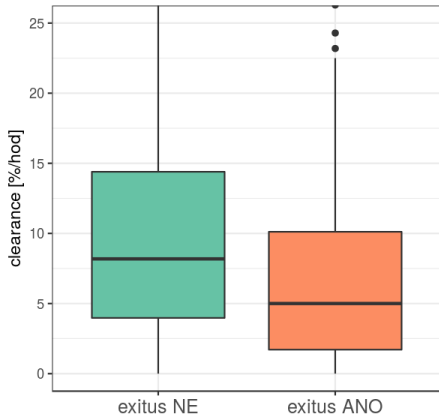
Dynamika laktátu

IKEM, 2014 – 2018

Dynamika laktátu

IKEM, 2014 – 2018

exitus	průměr	medián	n
ano	7,9	5,0	240
ne	13,0	8,2	1 152

- $p < 0,001$
- *Mann-Whitney test*

- ve skutečnosti se jedná o **průměr**

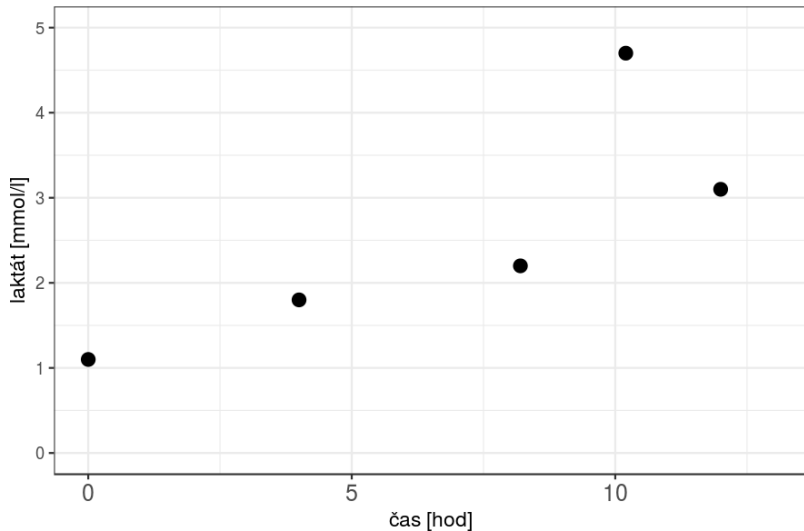
Průměrný laktát

- máme N hodnot laktátu ($lac_1, lac_2, \dots, lac_N$)
- odebraných v N časech ($t_1, t_2, \dots, t_N$)

$$lac_{avg} = \frac{\sum_{i=1}^{N-1} (lac_i + lac_{i+1})/2 \cdot (t_{i+1} - t_i)}{t_N - t_1}$$

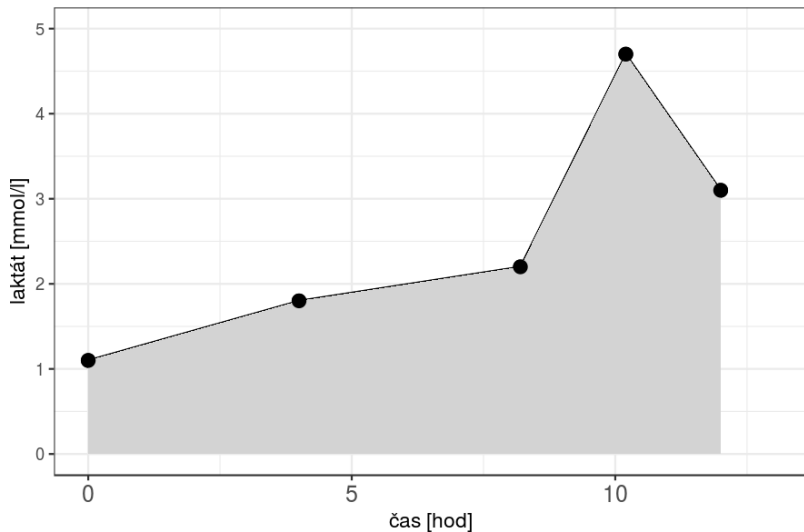
Dynamika laktátu

„Plocha pod křivkou“

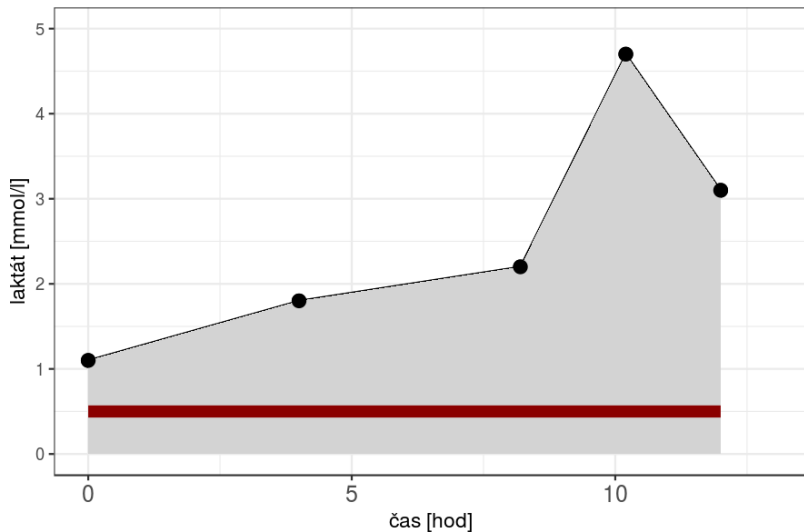
Dynamika laktátu

„Plocha pod křivkou“

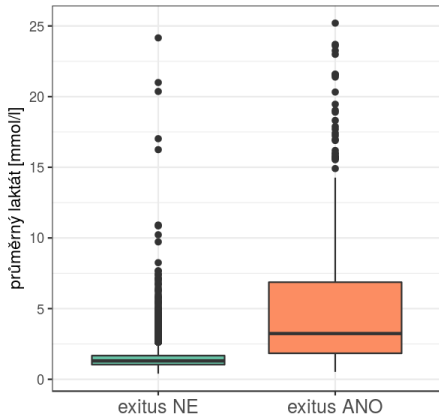
Dynamika laktátu

„Plocha pod křivkou“

Dynamika laktátu

IKEM, 2014 – 2018

exitus	
ano	$5,3 \pm 5,0 \text{ mmol/l}$
ne	$1,5 \pm 0,8 \text{ mmol/l}$

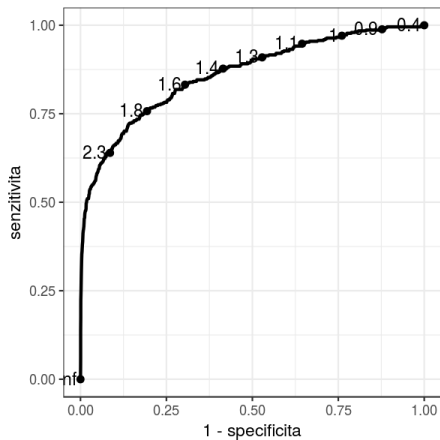
■ $p < 0,001$

■ $t\text{-test}$

Dynamika laktátu

IKEM, 2014 – 2018

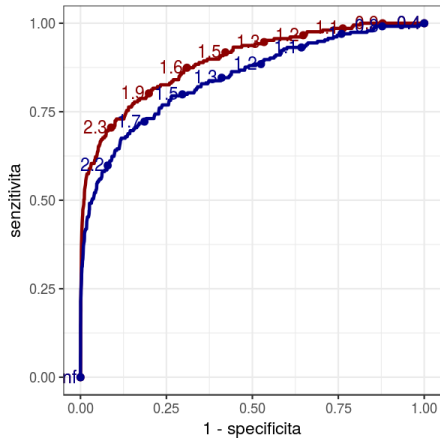

kardio, ostatní

- AUC
- 0,86
- 0,89
- 0,84

Dynamika laktátu

IKEM, 2014 – 2018

kardio, ostatní

■ AUC

■ 0,86

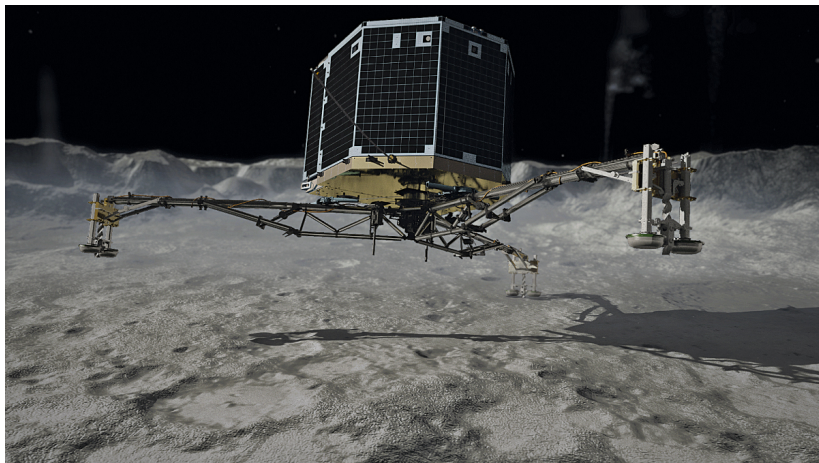
■ 0,89

■ 0,84

---

⁴Wikipedia contributors 2019.

---

⁴Wikipedia contributors 2019.

A hypoxie

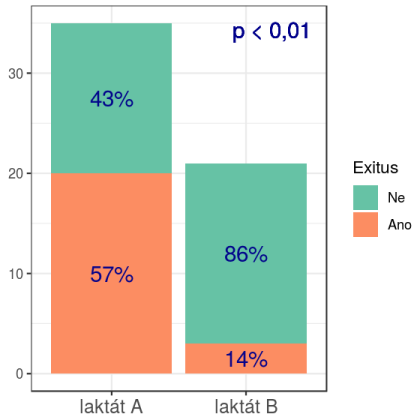
- B1
- selhání jater
  - selhání ledvin
  - metabolicky aktivní tumory (leukémie)

B2 intoxikace

B3 vrozené metabolické vady

Laktát A a B

KARIP IKEM, 2015

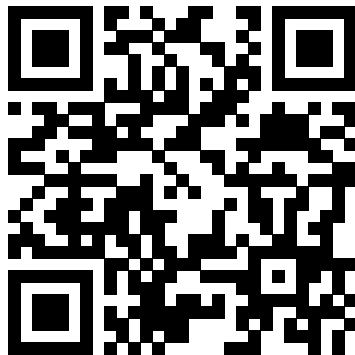
- laktát $> 6\text{mmol/l}$
- 64 pacientů
  - u 6 nelze rozlišit A a B laktát
  - 2× multiviscerální tx.
- hodnoceno 56 pacientů
- $p = 0,002$
  - Fisherův test

- laktát (integrální) je marker *kritičnosti* stavu
- prognostický význam má *clearance*, *AUC* i jednotlivá hodnota
- **interpretace vždy v klinickém kontextu**
  - $\uparrow$ laktát $\Leftrightarrow$ hypoxie
  - důležitá je příčina hyperlaktátémie

✉ dusan.merta@gmail.com

🐦 [@dusanmerta](https://twitter.com/dusanmerta)

🏠 www.dusanmerta.eu

- Kompanje, E. J., T. C. Jansen, B. van der Hoven, J. Bakker a J. J. Scherer (2007). "The first demonstration of lactic acid in human blood in shock by Johann Joseph Scherer (1814-1869) in January 1843". In: *Intensive Care Med* 33.11. [PubMed Central:PMC2040486] [DOI:10.1007/s00134-007-0788-7] [PubMed:9751588], s. 1967–1971.
- R Core Team (2018). *R: A Language and Environment for Statistical Computing*. R Foundation for Statistical Computing. Vienna, Austria. URL: <https://www.R-project.org/>.
- Wickham, Hadley (2016). *ggplot2: Elegant Graphics for Data Analysis*. Springer-Verlag New York. ISBN: 978-3-319-24277-4. URL: <http://ggplot2.org>.
- Wikipedia contributors (2019). *Carl Wilhelm Scheele*. [Online; accessed 2019-01-31]. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Carl_Wilhelm_Scheele.
- Železný, Vladimír (1986). *Návraty první dámy - O kometě Halleyově i těch druhých*. Panorama.